

Βρυξέλλες, 17 Σεπτεμβρίου 2021
(OR. en)

11821/21

RECH 399
COMPET 631

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Προεδρία

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Θέμα: *Προετοιμασία του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας της 28ης Σεπτεμβρίου 2021*

*Διακυβέρνηση και υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας
Ανταλλαγή απόψεων*

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σημείωμα της Προεδρίας με θέμα «Διακυβέρνηση και υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας» ενόψει της ανταλλαγής απόψεων στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της 28ης Σεπτεμβρίου 2021.

Διακυβέρνηση και υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας

σε εθνικό επίπεδο

1. Νέος Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας (EXE)

Τον Δεκέμβριο του 2020 το Συμβούλιο όρισε τον «νέο EXE» ως έναν τομέα με επίκεντρο τους ερευνητές, βασισμένο σε αξίες και αριστεία, και με γνώμονα τον αντίκτυπο, στον οποίο οι ερευνητές, η γνώση και η τεχνολογία υποστηρίζονται και μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα. Αυτός ο 'νέος EXE' θα πρέπει να βασίζεται στον επιμερισμό των ευθυνών, στη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων και των πολιτών, στην αξιοποίηση της ποικιλομορφίας και των πλεονεκτημάτων των ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων E&K, ανταποκρινόμενος στην έξυπνη κατευθυντικότητα· στον «νέο EXE» θα πρέπει ιδίως η βασική έρευνα έχει καίρια σημασία για τη διασφάλιση της αριστείας, της ελκυστικότητας και του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος των οικοσυστημάτων E&K.».

Η πολιτική αναγνώριση του ρόλου που η έρευνα και η καινοτομία (E&K) διαδραματίζουν αφενός για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της ανθεκτικότητας των κοινωνιών μας και αφετέρου για την επίτευξη της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης αυξήθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Ο νέος EXE θα πρέπει να αξιοποιήσει αυτό το ανανεωμένο πολιτικό κεφάλαιο και:

- να αποτελέσει το πολιτικό πλαίσιο για την ενσωμάτωση της E&K σε συναφείς τομεακές πολιτικές, τόσο στο επίπεδο του σχεδιασμού όσο και στο επίπεδο της υλοποίησής τους,
- να εντείνει την επικέντρωση στην υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων και λύσεων E&K,
- να αυξήσει τις πολιτικές δεσμεύσεις και
- να συσχετίσει υπάρχοντα δημοσιονομικά μέσα για την επίτευξη κοινών στόχων στο επίπεδο της ατζέντας για τη χάραξη πολιτικών.

Η αρχιτεκτονική της διακυβέρνησης του EXE επανασχεδιάζεται αναλόγως, ώστε να καταστεί δυνατό:

1. το Συμβούλιο να εκπληρώνει τις αρμοδιότητές του όσον αφορά τον σχεδιασμό πολιτικών και τη στρατηγική καθοδήγηση·

2. η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινητοποιεί τους πόρους της για τον από κοινού σχεδιασμό πρωτοβουλιών στο πλαίσιο του ΕΧΕ, καθώς και για τη στήριξη και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους·
3. τα κράτη μέλη να σχεδιάζουν από κοινού και να εφαρμόζουν τις πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του ΕΧΕ και να προσαρμόζουν τις εθνικές τους δράσεις, επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη κοινών στόχων και
4. τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετέχουν πιο συστηματικά στον κύκλο πολιτικών, από την αρχή έως το τέλος.

Η λειτουργικότητα και η αποτελεσματικότητα αποτελούν προτεραιότητες και επιβάλλουν την επικέντρωση στην ανάληψη ίδιας ευθύνης και δεσμεύσεων από τους εμπλεκόμενους φορείς. Η διακυβέρνηση του ΕΧΕ θα πρέπει να ακολουθεί τους καθορισμένους βάσει συνθηκών ρόλους και διαδικασίες, δυνάμει των οποίων το **Συμβούλιο** ενεργεί ως όργανο λήψης αποφάσεων, θέσπισης προτεραιοτήτων και καθοδήγησης πολιτικών, αφού λάβει υπόψη τις προτάσεις και την ανάλυση που συντάσσει η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**. Προς επίρρωση της διαδικασίας, τα **κράτη μέλη** και η Επιτροπή θα πρέπει να σχεδιάζουν από κοινού τις εν λόγω πρωτοβουλίες και εκθέσεις, ενώ τα ενδιαφερόμενα μέρη του ΕΧΕ θα πρέπει να συμμετέχουν πιο συστηματικά, στο πλαίσιο του νέου **φόρουμ του ΕΧΕ**. Το εν λόγω φόρουμ θα πρέπει, παράλληλα με τη διευκόλυνση του από κοινού σχεδιασμού, να παρακολουθεί και την πρόοδο που συντελείται για την επίτευξη των κοινών στόχων. Επιπλέον, ένα όργανο του οποίου τα μέλη είναι γενικοί διευθυντές (Επιτροπή Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας —**ERAC**) θα πρέπει να αναλάβει τον στρατηγικό συμβουλευτικό ρόλο έναντι του Συμβουλίου και της Επιτροπής καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης του ΕΧΕ, ενώ θα παρέχει συμβουλές και για άλλα συναφή θέματα.

Προκειμένου να ενισχυθεί η επίτευξη των στόχων του ΕΧΕ σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να θεσπιστεί ένα νέο **σύστημα παρακολούθησης**. Ειδικότερα, αυτό θα πρέπει να αποτελείται από:

- τη **διαδικτυακή πλατφόρμα πολιτικής για τον ΕΧΕ**, η οποία περιέχει πληροφορίες σχετικά με (1) δράσεις σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό/περιφερειακό επίπεδο για την υλοποίηση προτεραιοτήτων του τριετούς κυλιόμενου θεματολογίου πολιτικής για τον ΕΧΕ και (2) επενδύσεις, μεταρρυθμίσεις και δραστηριότητες στα εν λόγω επίπεδα που υποστηρίζουν όλες τις αρχές και τους τομείς προτεραιοτήτων του ΕΧΕ·

- **πίνακα αποτελεσμάτων του EXE** για την παρακολούθηση της προόδου σε όλα τα επίπεδα μέσω δεικτών και ποιοτικών αναλύσεων·
- διμερείς και πολυμερείς **διαλόγους περί πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** με στόχο την υποστήριξη της υλοποίησης του EXE.

2. Συνέπειες για τις εθνικές διοικήσεις

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν ικανότητες στον τομέα της έρευνας και ο EXE βασίζεται στην παραδοχή ότι η πιο συντονισμένη και κοινή δράση μεγιστοποιεί τα οφέλη για το ευρωπαϊκό τοπίο εν γένει.

Η εφαρμογή της ανανεωμένης διακυβέρνησης και παρακολούθησης του EXE σε εθνικό επίπεδο συνεπάγεται μεταξύ άλλων:

- διατομεακό συντονισμό και διαβούλευση με εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς, ενόσω το Συμβούλιο εξετάζει πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τον EXE·
- εθελούσια συμμετοχή στο φόρουμ του EXE ή στις υποομάδες του για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση επιλεγμένων δράσεων του EXE·
- ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις εθνικές πολιτικές, τους χάρτες πορείας, τα προγράμματα, τις δράσεις, τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που σχετίζονται με τον EXE μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας πολιτικής για τον EXE·
- διεξαγωγή διαλόγου με την Επιτροπή περί πολιτικών, με βάση την εξέταση που αυτή διενεργεί επί των σχεδίων για τον EXE και την υλοποίησή του σε επίπεδο κρατών.

3. Ερωτήματα προς συζήτηση

1. Η προτεινόμενη διακυβέρνηση θα εξασφαλίσει την ανάληψη πολιτικής ευθύνης και δεσμεύσεων εκ μέρους των κρατών μελών σε επαρκή βαθμό; Με ποιον τρόπο θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω το παραπάνω, ιδιαίτερα στις υψηλότερες πολιτικές βαθμίδες; Ποιος είναι ο ρόλος των υπουργικών διασκέψεων και των εθνικών σχεδίων δράσης ή των χαρτών πορείας για τον ΕΧΕ από αυτή την άποψη;
2. Πώς και πόσο συχνά συνεργάζεστε, ή προβλέπεται να συνεργάζεστε, με οργανισμούς ενδιαφερόμενων μερών σε εθνικό επίπεδο και με ποιους τρόπους θα πρέπει τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετέχουν πιο συστηματικά σε επίπεδο ΕΕ;
3. Πώς θα πρέπει να γίνεται η συμμετοχή τρίτων χωρών στη μελλοντική διακυβέρνηση του ΕΧΕ; Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ των χωρών που συνδέονται με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και άλλων χωρών εταίρων;
